

Een florerende tuinbouwsector

Alle 150 bedrijven die een stand hadden op de van 21-23 maart in Addis Abbeba gehouden Hortifair werden persoonlijk bezocht door Addissu Legesse, vice-premier en minister van Landbouw van Ethiopië. Met zijn bezoek maakte de eerste dag van de drie dagen durende vaktentoonstelling een zeer goede start.

Met haar interesse in de Hortifair van maart jl. gaf de Ethiopische regering opnieuw blijk van haar enorme motivatie om de tuinbouwsector in Ethiopië tot een succes te maken. In zijn openingspeech sprak de vice-premier en minister van de hoge prioriteit die de regering aan deze sector toekent. “Gedurende de laatste vier jaar heeft onze regering zich enorm ingespannen voor de ontwikkeling van de tuinbouwsector. Hiervoor zijn de nodige stappen ondernomen, vooral op het gebied van investeringsmogelijkheden, uitbreiding van de infrastructuur, beschikbaarheid van land, versoepeling van de bureaucratie en financieringsmogelijkheden”, aldus Addissu Legesse.

Daarnaast feliciteerde hij de EPHEA (de Ethiopische tuinbouw-sectororganisatie), omdat die in samenwerking met het Nederlandse ministerie van LNV een gedragscode heeft opgesteld waarin verantwoorde productie betreffende het milieu en sociale zekerheden voor de werknemer vooropstaat en waarmee het Ethiopische product beter kan concurreren op de wereldmarkt. “Ik verwacht dat het voldoen aan de code een basiseis voor export wordt binnen Ethiopië. Het voorstel is om MPS hierbij als basisregistratiesysteem en benchmark te gebruiken”, zegt ing. Piet van 't Hoff, de internationale coördinator van MPS die tijdens de Hortifair een workshop over dit onderwerp gaf. Voor de Ethiopische teler die nog weinig bekend is met het onderwerp was zijn uitleg zeer helder: “Als je meedoet aan MPS verklein je je risico, je verhoogt je imago en je verhoogt het niveau van de managementactiviteiten op het bedrijf”.

Nederlandse input

Het ministerie van LNV organiseerde tijdens de Hortifair workshops over de koelketen, *post harvesting* en de trendgevoeligheid van de Europese consument – onder andere voor wat betreft fair trade. Gezien het huidige bewustzijn van die consument omtrent het te kopen product, ligt daar zeker voor een ontwikkelingsland als Ethiopië een goede markt.

Volgens Marc Driessen, algemeen directeur van het Ethiopische bedrijf Maranque Plants plc, moet het inspelen op de markt nog veel verder worden ontwikkeld. Hij werd tijdens de laatste vergadering van de sectororganisatie voorgedragen als nieuw bestuurslid. Daarmee zal hij het eerste buitenlandse lid van het bestuur van deze Ethiopische orga-

nisatie zijn. Driessen: “In Europa ontwikkelt zich een hele technologische maatschappij, waar Ethiopië als service provider op moet inspelen. Dit land moet toegevoegde waarde gaan creëren. Alleen produceren is niet meer voldoende.” In dit licht ziet hij ook zijn eigen toegevoegde waarde als bestuurslid. “Buitenlandse telers hebben door hun ervaring in de sector een betere kijk op wat er in de markt speelt. Het huidige bestuur heeft met zijn lobby bij de regering al veel voor elkaar gekregen. Ik heb een heel goede internetverbinding op de farm. Daar heb ik persoonlijk voor gevochten, maar ook de bond heeft me daarbij enorm geholpen. Alle problemen die er spelen, die ook zichtbaar worden bij de EPHEA, zijn gezamenlijke problemen. Ik vind het prima dat iedereen blij is met mijn benoeming, maar ik kan het niet alleen.” De

Rode pepers van de Nederlandse groentekweker Jan Prins, geteeld voor de export.

‘Ethiopië: slapende reus, die in de komende drie jaar wakker wordt’

EPHEA telt inmiddels meer dan 60 leden en groeit nog steeds.

Economische ontwikkeling

Was de twee jaar geleden in Addis Abbeba gehouden vorige Hortifair alleen gericht op de sierteelt, dit jaar werd de Hortiflora Expo uitgebreid met de groenten- en fruitteeltsector. Volgens de Ethiopische regering bestaat er een nog veel groter potentieel voor deze sector dan het kleine percentage dat daarvan tot op heden is benut. Vice-premier Addissu Legesse maakte in zijn speech bekend dat grote stukken land van voormalige staatsbedrijven beschikbaar worden gesteld voor de verdere uitbreiding van de kruiden-, groenten- en fruitteelt. Dit als onderdeel van een van de belangrijkste punten op de agenda van de huidige regering: armoedebestrijding. Het plan is om rondom grote commerciële bedrijven de lokale boeren – na overdracht van kennis en ervaring – hun eigen bedrijfjes te laten opzetten, waarmee de omgeving tot ontwikkeling kan worden gebracht.

Voorbeeld: avocado's

Eén van de bedrijven met ervaring op dit gebied, is het Zuid-Afrikaanse Westfalia. Dennis Roe, hun technisch manager, was op de Hortifair om de mogelijkheid te onderzoeken avocado's te telen in Ethiopië. “Ethiopië staat erg hoog op onze prioriteitenlijst. Er is hier een overvloed aan vruchtbaar land, voldoende grondwater, een goed klimaat

en een enorm potentieel aan goede en eerlijke harde werkers die om werk staan te springen. We hebben al een stuk land op het oog, zo'n 300 kilometer ten zuiden van de hoofdstad. Een goede infrastructuur is op het moment nog een probleem. Het is de bedoeling de avocado's met gekoelde vrachtwagens naar Djibouti te transporteren en van daar over zee rechtstreeks naar Europa.” Westfalia maakt deel uit van de Hans Merensky-stichting. Het doel van deze stichting is het bevorderen en ondersteunen van de ontwikkeling van natuurlijke hulpbronnen in Zuid-Afrika en naburige staten. Roe: “Wij willen de lokale boeren rondom ons bedrijf betrekken bij de teelt. Zij kunnen zelf de avocado's telen en de verwerking en verzending aan ons overlaten.” Hiermee sluit het Zuid-Afrikaanse bedrijf aan op het Ethiopische regeringsprogramma en kan het bedrijf ook alle nodige hulp van regeringszijde verwachten.

Concurrentievoordelen

Als onderdeel van de Ethiopia-Netherlands Horticulture Partnership – opgericht door de Nederlandse ministeries van Buitenlandse Zaken en LNV en de Ethiopische overheid – werd er in februari van dit jaar een onderzoek gedaan naar de mogelijkheden van uitbreiding van de groenten- en fruitsector. Uit het rapport blijkt dat er inderdaad een grote kans openligt voor deze subsectoren van de tuinbouw. Een van de grote voordelen van Ethiopië is in vergelijking met de

Sierteelt

Ethiopië heeft zich in minder dan vier jaar met een oppervlakte van meer dan 700 hectare ontwikkeld tot de tweede bloemenproducent in Afrika en het derde buitenlandse aanvoerland op de Nederlandse veilingen. De sierteeltsector in Ethiopië is door de verschillende teelthoogtes en klimaatzones in staat een breed assortiment van bloemen te produceren. De sector biedt op dit moment werk aan circa 30.000 personen. De exportwaarde in 2005/2006 lag rond de 16,4 miljoen euro. Naar verwachting zet deze groei door. Niet alleen in de bloemeteelt, maar ook in groenten en fruit. Nederland is sterk betrokken bij deze ontwikkeling: al meer dan 25 Nederlandse bedrijven hebben zich gevestigd in Ethiopië.

concurrerende landen die groenten en fruit exporteren naar landen in de regio, het Midden-Oosten en Europa zijn de uitstekende klimatologische omstandigheden voor de tuinbouw.

Ethiopië kan het jaar rond een grote verscheidenheid aan groenten en fruit produceren, vanwege de verschillende hoogtes die het land te bieden heeft. De goede voorzieningen op het gebied van grond en water zorgen voor de rest. Het tweede grote voordeel is de gunstige ligging ten opzichte van Djibouti en de afzetmarkten in het Midden-Oosten. Arbeid is relatief goedkoop en productief. Een combinatie van deze factoren zorgt voor een zeer gunstig klimaat voor uitbreiding van de groenten- en fruitsectoren.

Hoge transportkosten en imago-problemen zijn knelpunten in de ontwikkeling van de tuinbouwsector in Ethiopië. Volgens Ian Chesterman van USAID, die nauw betrokken is bij de ontwikkeling van de tuinbouwsector, is het een kwestie van tijd. “Wij denken niet dat er een imago-probleem is voor Ethiopië. We hebben een probleem, omdat er niet genoeg telers zijn. De productiecapaciteit is er niet. Het is de slapende reus, die in de komende drie jaar wakker zal worden!”

Anke Peleg, freelance journalist in Ethiopië

Handelsmissie naar Ethiopië

In september 2007 organiseert de directie I&H van het ministerie van LNV een factfinding-missie naar Ethiopië. De handelsmissie concentreert zich op de verschillende segmenten in de Ethiopische agrosector zoals de groenten- en fruitsector, sierteelt en de oliezadenketen. Het doel van de missie is om Nederlandse bedrijven inzicht te geven in de kansen en mogelijkheden in Ethiopië. Het programma biedt een combinatie van factfinding, netwerkopbouw, locatie- en bedrijfsbezoeken en individuele matchmaking.

Voor meer informatie kunt u terecht bij Ingrid Korving, beleidsmedewerker Ethiopië, tel. 070 – 378 47 97 of per e-mail: i.korving@minlnv.nl.

Grootschalige productie van palmolie. Foto: Alex Hilton.

In de Cameron Highlands is het klimaat gunstig voor tuinbouw.
Foto: Morgane Constanty.

Kennis en management ontbreken

Maleisië: landbouwsector belicht

De voedselproductie in Maleisië heeft lang in de schaduw gestaan van de sterke industrialisatie in de jaren '80 en '90. Het gevolg is dat de primaire landbouwsector op achterstand staat. Het belang van de agrarische sector wordt nu ten volle onderkend door de Maleisische overheid; *agriculture is a business* is het statement. Aan belangrijke basisvoorwaarden wordt voldaan, kennis en management zijn de ontbrekende schakels.

Onder invloed van de economische crisis van 1997 keerde het besef terug dat de landbouw een belangrijke rol verdient in de voedselvoorziening, stabiliteit, werkgelegenheid en economie. Maar om dit te realiseren is wel een forse inspanning nodig. Ter vergelijking: In 2004 was de landbouw goed voor 14,5% van de werkgelegenheid, daar stond een bijdrage aan het bruto nationaal product van 9,5% tegenover. In Europa bedragen deze percentages respectievelijk 10% en 30%. De huidige economische plannen voorzien in een krachtige impuls voor de agrarische sector en moeten Maleisië omvormen van een voedselimporterend naar een voedslexporterend land.

Nederlands model

In de ontwikkeling van de landbouw zijn twee richtingen te onderscheiden: enerzijds de grootschalige productie van palmolie,

geconcentreerd op het eiland Borneo, anderzijds de – vooral laagproductieve – tuinbouw op West-Maleisië of Malakka. Deze landbouwproductie is nu vooral bestemd voor de lokale voedselvoorziening, maar de ambitie is om deze op een veel hoger niveau te brengen en om te vormen naar exportproductie.

‘Drie- tot viermaal hogere landbouwproductie is mogelijk’

LNV-Raad Adrie de Roo hierover: ‘Maleisië heeft de landbouw in haar economische plannen voor de periode 2006-2010 een prominente plaats gegeven. Gesproken wordt zelfs over “ontwikkeling naar Nederlands model”. De kansen daarvoor zijn goed, want aan veel basisvoorwaarden wordt voldaan. Er is een goede infrastructuur, het

klimaat is gunstig en de overheid stelt de benodigde financiële middelen beschikbaar. De tuinbouw zoals we die nu zien in bijvoorbeeld de Cameron Highlands – we hebben het dan over de teelt van onder andere tomaten, aubergines en sierteelt – is overwegend traditioneel en eenvoudig.

Ontwikkelingen zijn nodig op het gebied van opleiding, teelttechniek, marketing en ketenbeheer. Naast de tuinbouw is er een grote behoefte om de melkveehouderij te ontwikkelen. De huidige binnenlandse productie voorziet in slechts enkele procenten van de zuivelbehoefte en 98% wordt geïmporteerd.